

„PROPĂȘIREA“

REVISTA SOCIETĂȚII CORPULUI DIDACTIC

DIN

Județul Neamțu

Anul al VI-lea — Piatra N. — Februarie 1902, No. 6.

Pătrunși de cea mai adâncă durere, anunțăm cetitorilor acestei reviste că la 31 Decembrie 1901 a murit subit NECULAI I ELADESCU, neobositul Președinte al societății „Propășirea“ și Directorul școlii No. 2 de băeți din localitate.

E o lovire crudă și neașteptată pe care sorta ne-a adus-o și golul lăsat prin mărtea lui e adânc simțit de noi foștii lui colegi. Tovarășului de muncă cel mai harnic și mai însuflețit dintre noi, îi vom păstra pe veci neperitoare aducere aminte; și dragostea pe care el a știut să ne o câștige în viață, va fi isvor nesecat de regrete pentru neuitatul și neprețuitul coleg.

COMITETUL

*Curîntare finută la mörtea lui N. ELADESCU, de
cãtrã Dl. Institutör, Alexandru Gheorghiu,
delegatul corpului didactic primar*

Intristată Adunare,

O neașteptată catastrofă și o sfîntă datorie ne a răpit afacerilor dîlnice și ne a reunit cuprinși de aceleași sentimente în jurul unui sieriü.

Sunt trei zile astãdi de cãnd vestea grozavã s'a rös-pîndit printre noi cu iuțela fulgerului și a impetrit de uimire și durere tôte inimele. Am vëdüt pe mulți cu un zîmbet de neãncrëdere pe buze cãnd li se spunea trista veste: era o întãmplare la care se așteptãu mai puțin ca la orî ce și nimeni nu se putea împaca cu ideia cã acest om, care cu o di înainte fusese vëdüt vesel și sãnãtos, acum sã fi murit.

Cu tôte acestea așa era! O mörte fulgerãtöre smulsese din mijlocul nostru pe nepretuitul și în veci neuitatul coleg **N. Eladescu**

Suntem cu totul sub stãpãnirea acesteï morți neprevëdute și întocmai ca din ghiarele unui vis urît așteptãm sã se spargã întunerecul și sã ne trezim împreunã cu dînsul.

Firea, a tot puternica Fire, a voit sã ne arate încã o datã cãt suntem de mici și de neputincioși tațã de dînsa și tôte lacrimile, tôte rugãmintile și implorãrile nãstre nu ne vor reda pe cel perdut.

Sã ne supunem ei farã cãrtire, asta ne mai rãmãne de fãcut, sã ne rugãm pentru dînsul și pentru cei rãmãși, spre aceasta sã îndreptãm inimile nãstre.

Intristați ascultatori! vë voiü spune în puține cuvînte vieța acestuï adevërat om, vieța plinã de peripețiü, de muncã rodnicã, de dragoste pentru cei sërmanî.

Neculai Eladescu este fiü al acestuï oraș și s'a nãs-

cut la 1851. Era deci în vârstă de 50 ani. Tatăl său a fost Preot la biserica Sf. Gheorghe din localitate. Studiile și le a făcut la seminarul Socola și a absolvit cursul complet de 7 clase. Eșind din școlă, a fost numit ca învățător în comuna Dragomirești din acest județ, post pe care l-a ocupat numai un an, fiind luat apoi în armată. La 1877 a luptat în Războiul pentru independență. După reboi a fost numit institutor în Târgoviste unde a stat 8 ani de zile. De acolo a venit în Piatră ca institutor la această școlă No. 2 de băieți, până la 1898 când a fost numit și Director tot aci (*).

La 1899, înființându-se societatea „*Propășire*” pentru ajutorarea copiilor sărmani, el a fost ales Președinte al acestei societăți. — La 31 Decembre 1901, dimineața, N. Eladescu a fost găsit mort în pat.

Iată pe scurt viața lui A trăit puțin, e adevărat, dar puțin ai știut să și întrebuințeze viața ca dînsul Meritul cel mare nu e de a trăi ci de a ști cum să trăiești. Nimic nu e mai ordinar ca o viață goală și lipsită de fapte creștinești, de simțimente alese și de bună voință pentru semenii noștri. Fericiți să ne simțim numai atunci când vîlul morții ne va întrerupe firul unei vieți cinștite, unei activități neobosite pusă în serviciul binelui țerei și al omenirii. Atunci să avem conștiința împăcată, căci numai atunci am înțeles rostul unei vieți pe care grația lui Dumnezeu ne a hărăzit-o.

Intristați ascultători! Înălțați-vă inimile! Rugați-vă pentru acest arvonit a mormîntului, care a înțeles rostul vieții! — Vă iau martori pe voi toți, colegii lui de muncă! Spuneți dacă dînsul și-a făcut datoria! Spuneți dacă minți și inima voastră nu vă arată că întrînsul perdeți un om cinștit un muncitor harnic, un coleg iubit, o inimă caldă și entusiastă! Spuneți-voi, care-l cunoșteți de mult dacă sfatul lui nu va dat isbînda, dacă vorba lui nu va încălzi inima, dacă încurajarea lui nu va îmbărbătat energia.

Vreți să știți cine a fost dînsul? Intrebați pe disci-

(*) Cuvîntarea a fost ținută în dreptul Școlii No. 2 de băieți.

polii lui, pe acei cari au fost chemați de dînsul la lumina științei, și la cultivarea inimei, cu vorba lui totdeauna părintească, cu fața lui totdeauna blîndă, cu inima lui totdeauna iubitore și caldă; spuneți voi elevii lui dintre care pote mulți ați venit să vă arătați recunoștința venind la înmormîntarea fostului vostru părinte sufletesc, mărturisiți în acest moment al despărțirii veșnice, dacă dînsul n'a fost întodeauna respectat și iubit de voi.

Vreți să știți cine a fost dînsul? Intrebați pe acei aproape 200 de copii flămânzi și goi, cari zilnic își înfiripau trupul slăbit mîncînd la masa cantinelor școlare pentru a căror înființare și existență, dînsul și-a pus totă ardorea de care era capabil! Nu cer de la Dumnezeu A tot puternicul, de cât ca scînteile de mulțumire din ochii acelor copii și lacrimile de înduioșare ale părinților cînd îi vedeau așa de bine îngrijiți să se transforme în tot atâtea rugămînti la cer pentru fericirea sufletului celui mort și a celor care au rămas după dînsul în lume.

Ce să mai spun de dînsul ca om? Cine nu la cunoscut? sau cine l-a cunoscut și nu l-a iubit pentru noblețea sufletului său, pentru sănătoșele lui sfaturi, pentru farmecul conversației cu dînsul.

În această privință era un om cum nu știu dacă am mai întîlnit un al doilea în viață. Isvor nesecat de glume și de amintiri, te captiva cu desevărsire și nu sciai cum trece timpul tîngă dînsul. Avea un ne mai pomenit dar de a povesti din trecut și n'am vedut în viața mea un om care să-mi fi rechemat cu mai multă putere în minte, modul cum trebuie să fi povestit Crîngă, vestitul nostru scriitor. Era tipul omului sfătos și în asta îl ajuta și o memorie escelentă de care rămăneam câte-odată uimit: Spunea întîmplări de acum 20—30 de ani cu atîta precisiune de nume, de locuri, de împrejurări că pareă s'ar fi petrecut erî.

De multe ori l-am îndemnat noi colegii să-și scrie din amintirile lui și sunt sigur că ar fi avut mulți sorți de isbîndă.

Mărtea a fost însă mai grabnică și ne-a răpit pentru totdeauna pe acel care aducea între noi farmecul amintirilor sale.

Și când era vorba de muncă, apoi muncea! Alerga în dreapta și în stînga fără răgaz. Stăruia la toți, lucra cu toți numai ca să poată asigura bunul mers al școlii și al societății „Propășirea” pentru ajutorarea copiilor seraci; sub înțelepția lui președare acesta societate a mers așa de bine în cât astăzi e recunoscută de autoritățile școlare superioare ca cea dintâi dintre toate societățile similare. Sunt autorizat să spun vorbele acestea. Aci a muncit el mult împreună cu alții. Bani aceia sunt câștigați cu sînge și de aceia sunt așa de prețioși. Dea Dumnezeu ca succesorul lui să-i semene

Dar ce aș putea să vă mai spun eu despre acest om, care prin însăși profesiunea lui era destinat unei munci grele și consumătoare. A fost institutor, asta e de ajuns să vă spun ca să vă amintiți cât de mult încredințăm omenirea acestei clase de oameni! Învețătorul este, cel chemat să strecore în mintea copiilor lumina științei, sfînta iubire de țară, cinstea, adevărul, energia în muncă, dreptatea și tot ce se cere unui adevărat om! Din mîna lui ies toți cei cu care trăim, cu care lucrăm, cari ne conduc ori care ne ascultă și așa cum învețătorul va fi, vor fi și discipolii lui.

El este cel chemat să ridice vîlul nesciinței din mintea copiilor ca și a poporului incult și să pregătescă astfel un viitor frumos țării sale. El este farul totdeauna luminos, apostolul totdeauna entusiast, totdeauna plin de încredere de la care trebuie să așteptăm vindecarea ranelor de care suferă un popor. Din această clasă de oameni a făcut parte dînsul și pentru neperitorea lui amintire trebuie să spun că și-a înțeles misiunea. — Vięta lui întregă ne stă mărturie pentru acesta, vięta pe care dînsul a consacrat-o instrucțiunii și educațiunii copiilor.

Iată omul care dispăre dintre noi într'un mod atât de neașteptat! E de înțeles durerea de care am fost cu-

prinși noi colegii lui, o durere sinceră și adâncă pe care o aducem omagiu amintirii lui și pe care o unim cu nemărginita durere a greii încercatei lui familii.

Dînsul a fost un soț model, un tată bun și iubitor! Respect durerea familiei și mi-e grăză să mai răscolesc amintirile duiöse în aceste inimi așa de crunt lovite. Sunteți aici soții și fi! voi înțelegeți nemărginita lovire ce s'orta a dat soției și copiilor lui Rugați-vă lui Dumnezeu pentru dînsii! Acest om a muncit o viață întregă în școală pentru fericirea atâtor copii Fii îndurător Dîmne, și ia sub părintească supraveghere copil lui pe care i-a iubit așa de mult; Iar soția lui să fie tare! Nenorocirea e mare, o înțeleg, să aibă putere de a o învinge căci acum mai mult ca ori cînd are nevoie să trăească pentru copiii ei.

Iar voi toți fiii lui sufletești și prieteni pe care grijile vieții v-au răspândit în toate părțile lumii, să ajungă până la voi vestea morții lui și acolo unde sunteți ia mijlocul durerii ori în mijlocul veseliei să vă opriți o clișă și cuprinși de frumusețea amintirilor ce el va lăsat, să versați o lacrimă de recunoștință, să spuneți o vorbă de bine, pentru acel care v'a dat inima din inima lui, viața din viața lui.

Iată omul pe care suntem chemați să-l conducem la mormînt! Sfîntă să fie amintirea lui, și dea Dumnezeu ca din pămîntul mînos al scumpei noastre țeri să răsară de multe ori omeni de aceștia, cari cu munca lor modestă contribuiesc nu puțin la înălțarea și fericirea Patriei în care s'au născut

În numele corpului didactic primar din acest oraș, în numele colegilor cari ea și tine muncesc același pămînt pentru același ideal, în această atmosferă plină de venerație pentru faptele tale, declar cu tot focul convingerei că ți-ai făcut datoria pe pămînt. Poți dormi liniscit în mormîntul teu; noi vom lua în vîrstă din viața ta și vom păstra amintirea ta: Neculai Eladescu, Dumnezeu să te ierte.

Al. Gheorghiu

2 Ianuar 1902.

Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice

ADMINISTRAȚIUNEA CASEI ȘCOALELOR

Apel către proprietarii rurali

În scop de a face ca învățământul rural să corespundă cât mai mult posibil la trebuințele populației țărănești, Ministerul a luat măsuri pentru a se organiza un învățământ agricol, exclusiv practic, la școlile rurale care dispun de pământ de cultură.

Obiectul acestui învățământ va fi de a face ca copiii satenilor, la ieșirea lor din școala primară, să fie deprinși în mod practic cu oare care metode mai bune pentru cultura pământului: cu cunoașterea oare-caror plante folositoare cu care țăraniții noștri în genere nu sunt deprinși, precum furagele artificiale, legumele, cartofii, etc.; cu alegerea și îngrijirea de semințe bune; și altele.

Însă încercarea aceasta, a cărei mare însemnătate nu are trebuință să mai fie dovedită, nu se poate face de cât abia cu a treia parte din numărul școlilor rurale existente de oare ce numai atâtea posedă pământul necesar, pentru ca să se facă pe dinsul învățământul practic agricol. Cele alte două treimi ale populației țărănești ar trebui să fie lipsită de bine-facerile ce sperăm a realiza prin această măsură.

Pentru ca aceasta să nu se îndeplinească, Ministerul face apel la bine-voitorul și patrioticul concurs al proprietarilor rurali, care sunt mai în măsură de cât oricine de a-și da seamă de însemnătatea scopului ce urmărim și de interesul cel mare ce-l au chiar ei, proprietarii, ca sătenii noștri să fie agricultori cât mai buni.

De acea Ministerul roagă pe d-nii proprietari rurali să-i dea ajutor în ceea ce și propune să facă, procurând

ei școlilor cari nu au, pământul necesar pentru ajungerea scopului nostru.

Este de ajuns o întindere de cel puțin 5 hectare (10 pogoane sau 3 $\frac{1}{2}$ fălci) și de cel mult 10 hectare (20 pogoane sau 7 fălci), pentru care singura condiție ce ar trebui împlinită, ar fi ca să se afle cât mai aproape de școală.

Ministerul ar fi recunoscător, ori-care ar fi forma și felul în care i s'ar veni în ajutor. Terenul poate fi dăruit școlii de veci, prin act autentic, și în acest caz numele donatorului s'ar înscrie în *Cartea de Aur* a Casei Școlilor; s'au poate fi dăruit pe timp mărginit, însă nu mai scurt de 5 ani, pentru ca învățământul să poată da ceva rezultate apreciable.

Pe unde nu ar fi posibil a se veni în ajutorul școlii în acest fel, ar fi de dorit ca d-nii proprietari să binevoiască cel puțin a dărui numai 2 hectare, fie de veci, fie pe timp mărginit, și a da cu arendă învățătorului încă 3 până la 7 hectare, cu cele mai multe înlesniri posibile, ca preț și ca condiții pentru plata arendii.

Ministerul nu se îndoiesce că apelul său, pornit din o dorință sinceră de a face ca învățământul primar rural să corespundă cât mai bine nevoilor, și ale sătenilor și ale proprietarilor, va avea resunet, și ca proprietarii cari în multe ocazii vin în ajutorul școlii în modul cel mai bine voitor, nu vor lipsi și de astă dată a-î aduce concursul lor.

Ministru. SPIRU C. HARET.

Apercepția și Atenția

Când în mintea unui om se produce o idee nouă, se reproduc și alte idei vechi, ce stau în ore care raport cu acea idee.

Înainte de a intra ideea nouă în relațiune cu cele vechi, trebuie să se supună ore căror modificări, adică să se asimileze cu cele vechi, căci numai ast-feliu ideea nouă poate fi percepută din cele vechi.

Procesul prin care ideile nouă se percep (înțeleg) de acele vechi, asimilându-se acestora, se numește apercepțiune.

Din acestea se vede că apercepția este superioară percepțiunei.

Percepțiunea se face sub impresia obiectelor din afară, pe când apercepțiunea rezultă din puterea preponderantă a ideilor vechi, prin care acestea și asimilează pe cele nouă.

De aici se vede că apercepția este tot una cu ceia ce în limbajul comun se numește cuprindere, pricepere, înțelegere, pentru că dacă dic: că am cuprins, am priceput, am înțeles un lucru ore care, nu fac alta de cât că ideea acelui lucru și a aflat locul între ideile vechi și s'a asimilat acelora.

Din cele arătate mai sus, se vede că apercepția se referă mai mult la asociația ideilor, din care rezultă memoria, pe când perceperea și înțelegerea este aprecepțiunea de noțiuni prin noțiuni, care are loc când judecăm; adică am priceput un lucru prin noțiuni, dar n'a fost a-perceput, adică primit de ideile vechi, de ore ce nu s'a putut asimila cu ele.

Ideile aperceptive ajung în stare de ași asimila pe cele nouă, numai cu timpul și anume: numai după ce omul prin esperințele sale și cu deosebire prin studiile cu care se ocupă, ideile au devenit persistente și dominante în constiința lui.

Fiind însă că studiile și experiențele oamenilor sunt diferite și ideile lor apercceptive vor fi diferite. De aici vine că fie care om înțelege mai ușor și mai bine, ceea ce aparține specialității lui.

Când se face procesul apercepțiunii se întâmplă câte odată că ideile nouă, ce vin să fie apercepute, fiind sensuale, pătrund ca o forță așa de mare în conștiință, în căl în primele momente întunecă pe cele vechi. Nu trece mult și ideile vechi reculegându-se, prin ajutorul aliaților lor, își câștiga iarăși dreptul de prioritate și eliminând din cele nouă, ce este opus lor, primesc numai ceea ce se poate asimila cu ele. De aceea dar când vom să facem cunoscut elevilor o idee nouă, facem pregătirea, chemând ideile cunoscute, spre a le pune în contact cu ideea nouă și a le asimila, pentru a putea fi pătrunse și conservate în conștiința lor.

Pentru ca ideile apercceptive să se fortifice, trebuie să trecă de mai multe ori prin conștiință și să-și asimileze mai multe idei apercepute, cari devin aliatele lor, în caz contrar crierul omului rămâne refractar, ne mai fortificând ideile apercceptive (acele cari pot fi înțelese).

De aici se explică, că, unii oameni înaintați în etate, a căror viață și experiență au fost mărginite în o sferă îngustă, devin alit de consemativi în vederile și opiniunile lor, în căl cu greu sau nici de cum, nu pot fi abătuți, — din ideile lor — arătându-se inaccesibili de idei nouă. Așa de exemplu : pentru unii este idee nouă, învîrtirea pămîntului împrejurul soarelui și n'o pot primi.

Tot din acestea se explică că unii oameni dau lucrurilor nouă ce li se prezintă, un înțeles foarte puțin conform cu preocupățiunile lor. Așa de exemplu : cel fricos vede în tot locul fantome; celui ne-felicit totul i se arată întunecat etc.

Cu căt ideile apercceptive sunt mai precise, cu atita pot fi mai bine asimilate de apercepție. În cas contrar apercepția nu poate fi de căt cuprinderea și priceperea su-

perficială, precum se poate observa la unii oameni cu noțiuni vagi, cari din lucruri noue ce le vin înainte, aproape nimic nu înțeleg.

Omul cugetător. D. E. filosoful își ia timp, se gândește mult până ce-și dă opinia asupra unui lucru; pe când oamenii superficiali sunt îndată gata cu judecata lor, fie bună sau rea.

Oamenii rutinei încă judecă iute, dar în lucruri cu cari s'au deprins.

Alt-feliu e cu oamenii, cari în judecățile lor, sunt conduși de un sentiment, ca de un instinct, aflând adevărul la moment, fără nici o bătae de cap

Aceștia sunt așa numiții oameni practici, la cari a percepția se produce cu mare înălă așa că nu pot ajunge la o cunoștință clară asupra motivelor judecății lor. În loc de deliberațiune, se dice că pe ei îi conduce un tact fin ce-l au.

Din acesta cauză se întâmplă că oameni cu puțină știință, sunt foarte productivi în fapte, din cauză că procesul operațiunii se sevârșește iute și cu înlesnire; pe când la alții cu multă știință, fiind ore cum absorbiți de ea, abia ajung la vre o lucrare.

De aici vine că la lucruri ce reclamă rezoluții momentane, oamenii practici sunt superiori celor teoretici, cari preocupăți de examinarea și comunicarea noțiunilor ce le au în conștiință, nu pot ajunge de cât târziu la deciziune, (pe când omul practic îndată spune ce este de făcut).

Din cele espuse se vede că și arta didactică nu consistă de cât în facilitatea (ușurarea) procesului de a percepțiune în conștiința elevilor; căci nimic nu e mai nepriincios pentru învățămînt, de cât stupefacțiunea ce se produce în elevi, când nici idei vechi nu se ivesc pentru a cuprinde în seria sați conținutul lor pe cele noue, nici acesté (cele noue) nu pot să asimileze pe cele vechi.

În legătură cu a percepția este și atenția.

C. Parleni.

(va urma).

*Cuvîntarea ținută la Biserica din Dochia cu ocazia
ședinței «Cercului Cultural din Roznov» de către Dl. V. Hanganu
învățător al școlii din Zănești.—In Duminica a II-a din
Noembrie 1904.*

CINSTIȚII PARINȚI

ȘI

DRAGI CETAȚENI DOCHIENI

Introducere. Noi acești călî-va învățatori a școlilor de prin vecinătate, am pășit în mijlocul Dv. împinși de o dorință.

Sfîntă și curată este dorința noastră, de aceea rog pe Bunul și milostivul Dumnezeu să ne ajute ca scopul și hotărârea cu care am venit noi să fie înțelese și primite cu dragoste de Dv. și uniți cu toții într'un gând să putem aduce la îndeplinire, dorul nostru.

*Dezvoltarea
sentimentu-
lui de iubire
către satul
natal.*

Oameni buni, dacă ve aduceți aminte, acum luni, noi cu toții am mai fost o dată prin satul D-v. Eu care am neamuri în Dochia, am fost de multe ori pe aicea și ve spun drept, mi-a plăcut mult satul D-v. E foarte frumos! . . . Fiind un sat nu de mult întemeiat, îl veți așezat după un plan, drumuri drepte și regulate, fântâni destule cu apă bună, case, unele mari și frumoase, altele mai mici după cum is și omenii, uniți mai gospodari, alții mai nevoeși. Pe urmă fiind așezat pe o colină atât de mîndră, apele ploilor se scurg numai de cât la vale și cel mai mic vîntușor străbate și duce cu el acele mirosuri ne plăcute, cari ies din gunoie și cari în multe alte sate mai ghemuite, mai înfundate, umplu aerul și îl face ne prielnic sănătății omenilor și dobito-celor

Instituțiile din comună

Dar când un om strein intră într-un sat, de ce întreabă mai întâi? . . . De primărie, de biserică și de școală. Mă voiui sili pe cât mă vor ajuta puterile să arăt în puține cuvinte cât de însemnate sunt aceste trei în comună.

Primăria.

O primărie este atit de însemnat lucru, în cât n'ar putea fi o comună fără ea. Răutățiile și buclucurile n'ar mai avea sfârșit: Cel rău la inimă ar rupe fără nici o grijă din gardul și din ogorul altuia, guralivul ar ocără și ar sudui în fie care di copilul vecinului, Cel tărăie brâu s'ar lega de totă lumea, iar bătăliile și sfadăliile pe cari le face a-di rachiul, atunci ar fi de sute de ori mai multe. Cel curat la inimă nu face răutăți, căci să teme de D-deu dar pe cel fără de suflet cine l'ar înfrâna, dacă nu primăria? Ea îngrijesce de biserică, de școală de drumuri, de podete, în sfârșit la ea alergăm la ori ce nevoe,

Astă-di dacă îți fură vaca din ocol sau calul. ori dacă ți s'a îmbolnăvit greu copilul, nevasta sau mama, să nu alergi la vrăjitoare, că te înșală de ți ia paralele și îți face capul călindar cu minciunile, ci pentru vite fugi iute la primărie. întreabă prin telefon și tot în ceasul acela îți spune în ce sat și la care om anume stă vita d-tale, iar pentru bolnavi, la primărie găsesci leacuri și dacă bola este grea, poți chema prin telefon pe Dl. Doctor de plasă și astfel după câte-va zile veți pe cel bolnav ridicat. Astă-di îngrijit de doctor și dacă ieși tréba din vreme, dacă nu lași să se incuibe prea mult răul, poți scăpa de ori ce bolă.....

Si câte alte folose ne aduce primăria..... Nu-i pacat că în satul Dv. aveți o primărie atât de frumoasă, ba încă ve face mare cinste

lucrul acesta căci știu că e făcută cu munca și osteneala D-v

Biserica.

Tot atâta . . . ba, ce spuiți eu? . . . cu mult mai însemnată de cât primăria e biserica. Ea este *mama n'astră bună și sfântă*. Din virful dealului unde ați didit-o și ori de unde ar fi ea, vede totul și le îndrepteză pe toate. Ea opresce și întorce pe cel pornit de a face rău, ea împacă pe cei impricinați, ea mângâie și îmbărbătează pe cei fără de nădejde . . .

Oameni buni . . . , Biserica este atâta de însemnată și folositore, că mintea mea nu poate pătrunde și limba mea nu mă va sluji nici o dată de a vorbi în de ajuns despre *Dinsa* și despre *Acel* care din acest sfânt lacaș și de sus, își revarsă asupra noastră: mila, darurile, bunătățile și nemărginita lui iubire de oameni. — Și dacă este adevărat că această frumoasă și sfântă biserică este ridicată tot cu ostenelele, munca și cheltueala D-v. apoi ve mărturisesc cu toată puterea sufletului meu, că sunteți oameni vrednici, sunteți oameni de ispravă, sunteți oameni cari samanați cu părinții și strămoșii noștri la virtute, ve dați la fapte mari și la lucruri grele. Așa i-a plăcut Românului de când l'o lasat D-deu pe pământ: *La greu să-și încerce puterile*. Onore Dv. Să știți că toată lumea vă laudă și ve cinstește, iar cel Milostiv, Bun și Drept va respăla fie căruia munca și bună-voința cu care a lucra.

Școla.

Să vorbim despre școlă. Este o vorbă: școlă face pe om *om* și altoiul pe pom *pom*. Multă înțelepciune și dreptate a avut cine a dis în-tăi și'ntăi vorba asta . . . Să facem o asemănare. (Comparație).

Un om gospodar a adunat în grădinița lui

o mulțime de pomi tineri, cei mai mulți pădureți și peri selbateci. Aude că într'un sat vecin este un moșneg, care se pricepe să curățe și să hultuiască bine pomii. Il cheamă, meșterul grădinar vine, se prinde să îl reguleze grădina, să curățe de spini și să hultuiască toți pădureții spunând că-i va face să rodască mere domnesci, mari și gustoase să îți uiți nemurile când îi gusta unul . . . dar îi cere Românului unelte: ferăstrău, cuțit, casma de sapat la rădăcină și îi mai pretinde să îmbunătățească grădina, s'o îngrădiască, să aducă gunoi ș. a.

Oameni buni, grădina despre care v'am vorbit e școla, grădinarul este învățatorul, halaturile sunt lucrurile cari trebuiesc școlei, iar pădureții plini de spini și cari rodesc niște pome mici și acre de țî se face gura pungă când mănânci unul . . . sunt copiii cari vin la școlă. După cum hultuind un pădureț îl schimbăm cu totul de nici nu mai samenă ce este cu ce a fost, tot așa școlă îi schimbă pe copilul care se ține de ea.

Când vine copiii la școlă sunt sburliți, nețuși și drept să ve spun-nu toți, dar cei mai mulți sunt răutășioși la inimă și cu multe naravuri rele.

Școlă îi desbară de naravurile rele și le răsadesc în suflet învățături bune.

În școlă învață copiii o mulțime de cunoștințe folositoare pentru viața lor: în școlă învață ei să nu ridă de cei bătrâni ci să-i respecte și să-i cinstescă cu vorbe frumoase, în școlă învață ei să nu necăjiască, ci să îngrijască, să se porțe cu omenie față de dobitoce; în școlă învață ei să nu ia în batjocură nu-

mele lui Dumnezeu, ci să i se incline și să l' premăriască.

Școala poate face pe un copil să ajungă fericit, să ajungă departe. Dar școala învață și îndreptăză nu numai pe copil, ea poate să îndrepteze și chiar a și îndreptat sate, orașe țeri și chiar lumea întrăgă. Școala ne învață cum să trăim în lume, școala ne învață cum se muncim mai cu folos câmpul, școala a învățat pe om să strângă aburii ce se ridică când fierbe apa să-i închidă în mașini, cari ară, trieră, se mișcă singure și pot duce ca vântul și ca gândul câte 20—30 de vagoane pline cu oameni, cu vite, și cu marfuri, școala l-a învățat să facă vapore, cari tot așa de repede duc greutatea foarte mari pe nemărginita întindere, a apelor, școala a învățat pe om să facă acele baloane ușoare cu care oamenii pot sbura mai sus ca cocorele și pot trece în câte-va ceasuri peste 9 țeri și 9 mări . . . școala ne-a învățat să vorbim pe sirmă de aici din Dochia cu Comuna Roznov, cu Peatra N., cu M-rea Nēmțului, cu Bacău, cu Roman și chiar și mai departe.

Desnodământul

Dar nu cu școle cum avem noi prin unele sate și cum e și asta din satul Dv. a ajuns omenirea să născociască așa minuni. O școală ca acesta tupidă, ne încăpătore, cu ferestre mici și cu ușa mică, stând închisă și plină de copii 2—3 ceasuri pe zi, vezi de la o vreme că copilul ajunge sarbăd și buget la față și bucciū la minte, pricepe cu foarte mare greutate lectiōra, iar bietul învățator își pierde curajul, tușesece, și se ingheboșază înainte de vreme.

Oamenii buni, în alte țeri și chiar și la noi prin cele orașe sunt școli așa de mari și de

frumose că de abea cu frică și cu smerenie îndrăsnesci să intri în tr'insele, Nu ne trebuie adică nu putem noi face prin sate palate de acelea dar dacă vrem binele copiilor noștri, cari trăesc 5—6 ani din viața în școlă și încă tocmai când îi mai fragedă viața lor, dacă vrem ca ei să fie sănătoși și sbund uniți, rumeni la față și ageri la minte ca să potă pricepe ușor ceea ce învață la școlă, ne trebuie școli mai multe, mai încăpătore și mai luminoase.

De la sat nu putem să mai cerem nimic. *Scumpa noastră Țară* tinăra față de alte țeri a făcut și a cheltuit cu îmbunătățirile prea mult. De aceea ce nu ne mai potă face statul, trebuie să ne facem noi singuri.

Dacă un om gospodar potă să și facă singur o casă frumoasă, apoi un sat de oameni, o comună întregă, nu vom fi în stare să facem o școlă cât de bună, dacă vom avea bună voiață? Eu cred că da Trebuie să ne gândim că o facem pentru noi pentru copii și nepoții noștri.

Acesta este gândul care ne a mănă pe noi aici în mijlocul D-v. Acesta este *dorul* nostru.

Uniți cu toții într'un gând să strigăm: Dămne ajută și să ne apucăm de trebă. Alegeți din mijlocul D-v. 10 fruntași, oameni de încredere, cari împreună cu vrednicul D-v. păstor, părintele N. Lungu, cu părintele Gh. Andriescu cu Dl. Primar I. Mazarini și cu Dl. Gh. Boroianu învățătorul Dv. să potă o listă în care să se înscrie fie care om din sat după puterea lui și cu cât l'a lăsa inima.

Lista este făcută și s'aun înscris până acum

. cu iar noi acești 10 învățatori de și streinți de satul Dv. dar având fie-care în suflet dragostea de a vedea îndeplinită această idee ne-am înscris cu 100 de lei (*).

Dumnezeu să ne ajute să ne vedem visul cu ochii.

V. Hanganu.

Învățător, la Zăneset Jud. Neamțu.

Testamentul vechi în programul școlilor primare

O deslegare a acestei chestiuni s'a încercat a se da prin modificările ce s'au făcut programelor în 1893 și de și această modificare a fost incompletă, totuși a constituit un pas viguros și sigur spre desăvârșirea scopului, la care acum sau mai târziu trebuie să ajungem.

Ne aducem aminte de vremea pe când am făcut noi clasele primare, de materia ce se făcea la studiul religioasei pe atunci: ea era culesă aproape exclusiv din testamentul vechi ca și cum cel ce ar fi făcut un asemenea program, ar fi avut în vedere să ne inițieze cât se poate mai bine în misterile evoluțiilor istorice a poporului evreesc. Si acesta materie pictisea pe elev și pe învățător. Atâta simțiam atunci: acum mai înțeleg că folosul pentru care se înveța și se învață, este de tot minim. Neîndoios că perspectiva unei asemenea stări de lucruri nu mai putea dura. Gândindu-ne la rolul ce trebuie să-l aibă religia într'un sistem de educație generală, vedem că ast-fel de cunoștințe în loc de a ajuta educațiunea lucrăză într'un senz contrar sau în cel mai bun caz, ne-

(*) Ideia această ne este dată de stim. coleg V. Butnariu.

influențând nici în bine nici în rău asupra educației, ne alegem cu pierderea unui timp pe care cu folos l-am fi putut întrebuința în alte scopuri.

Pe aceste considerații basându-se legiuitorul la 1893 a suprimat o bună parte din materia testamentului vechiu, lăsând totuși unele părți, fie că le-a găsit destoinice a contribui și ele la atingerea scopului educației, fie că n'a vroit să lovască brusc cu tradițiunea mult înrădăcinată în spirite și întărită prin credință, că nu pōte exista studiul religiunii fără amintirea măcar a călor-va din momentele istoriei evreesci. — Așa că, și adî programa de Cl. II și III primară prevede predarea următoarelor subiecte din Biblie: «Creațiunea lumii; Cei din tăitū ōmenī; Reutatea ōmenilor și potopul; Turnul Babel; Avram, Iosif, Iov; Moise și eșirea din Egipt; Pribegirea prin deșert și primirea legei».

«David, Solomon. Ilie. Isaiia. Irimia, Iuda Macabeu și Daniil».

Voiū încerca să arăt prin acest articol, că această materie nu dă rezultatele în vederea cărorora s'a lăsat în programă, că ea mai mult denaturăză criteriul moralei și produce confuzie în spiritul elevilor și că suprimarea ei din programul școlii primare ar trebui să fie o chestiune numai de timp nu și de convingere.

Incep a ataca chestiunea cu ōre care sfială.

Fără indoială ca fixarea în programă e unor anumite materii, cu scopul de a nu mai fi schimbate, e o idee lipsită de orī ce rațiune. «E natural ca școlă—instituție socială —, să se resimtă de mișcarea culturală a unui timp și să-și modifice conținutū programelor după intensitatea cu care se impune într'un moment dat o idee», dar mai ales după gradul de desvoltare a spiritului și a calităților sufletesci ale omului, prin care se determină caracteristica unei epoci.

Adaptărit la spiritul epocii se atribue tōte schim-

bărilor ce se fac în diferitele norme conducătoare a unui popor, iar mijlocele care fiind la moralizarea indivizilor din societate trebuie să se modifice și ele astfel, ca să fie corespunzătoare cu faza de perfecțiune psihică la care a ajuns acel popor.

Pe aceste considerații m'am basat, când mi-am propus să vorbesc de această chestiune.

Să vedem dacă sistemul de educațiune pe care omenii mari ai Evreilor l-au conceput în scopul moralizării acestui popor, mai poate și astăzi îndeplini acest rol cu aceeași eficacitate ca acum 3--4000 de ani în urmă.

În ce împrejurări s'a dezvoltat religia evreiască, sau mai bine zis această «legislație relevantă», după cum un scriitor german *Mendelsohn*, o numește.

Vieta poporului evreu, mai ales la începutul orzării lui, a fost extrem de agitata.—De felul lor cum nestatornici și forte îndărătnici, Evreii, înconjurați de popore cu care vesnic au fost într-o continuă dușmanie, robiți de multe ori din cauza sfedelor launtrice excesive, care robii au fost vecine numai cu desnaționalizarea, toate aceste valuri i-au făcut ursuzi pe de o parte, le-au înăspriț ore cum sufletul, iar pe de alta parte i-au făcut neîncredători, împingându-i spre fatalism.

Aceste defecte, dar mai ales toate aceste pericole trebuiau parate. Nația evree era amenințată în existența ei și omenii veghetori peste Evrei au căutat a-i scăpa, și încă în mai multe rânduri, din aceste incurcături critice, prescriind legi, norme, porunci, în fine un sistem de cultivare a spiritului poporului evreesc în senzul urmării de acești conducători.

Pericolul era iminent însă, Evreii puțin ascultători, caracterul lor greu de strunit, așa că nu era timpul să se facă o educație rațională a sufletului și voinței lor în senzul ideilor moderne ale moralizării: legi proteguitoare a individualității evreului, prin distincția ce trebuia să se sapa între caracterul lui și al celorlalte popore, și

care să fie primite fără nici o rezervă, era sigura portiță de scapare în împrejurările grele în care s'a aflat de atâtea ori poporul evreu. Inaugurarea acestui sistem a fost făcută de Moise (născut se dice pe la 1480 a Chr.) personalitate bine distinctă, care a înțeles adinec trebuințele poporului evreu, arătând că legile pe care le aduce Evreilor sunt date de «Jehova» dumnezeul a tot puternic și neîndurător și că atare e o perdanie a le respinge sau a le calca.

Incontestabil că tactica lui Moise e de admis în împrejurările în care el a lucrat și pentru scopul ce urmărea. Această direcție în conducere a fost păzită strict de urmașii lui Moise, rezultatele au fost admirabile și Biblia — coordonarea tuturor preceptelor și faptelor ce trebuiau să constituie codul moral al Evreilor —, e o ingenioasă operă pentru îngrădirea unui popor în marginele celui mai accentual egoism național. Numai ei se datoresce persistența admirabilă a acestei națiuni împrăștiată peste tot pământul, cristalizată totuși într-o individualitate etnica, extrem de bine distinctă.

Adi însă cea mai mare parte a testamentului vechiu nu mai poate forma baza unei educațiuni morale propriu-dise: afară de câte-va parti, cum ar fi decalogul, buna-ora, restul, fie leoru fie desfășurarea vieții omenilor mari nu pot fi trecute în programul unei scoli ca mijloace de educație morală, ci numai cel mult ca cunoștințe istorice de interes special, tot așa precum sunt prevădute și se studiază în licee, mitologia romană sau sistemul religios al lui Confucius la Chinezii și Brahma la Indieni.

Să încep pe rând cu analiza unor bucați biblice din programa cursului primar și să vedem într-o cât ele obvin a susține afirmațiunile mele.

Istoria vieții lui Iosif e o legendă prin care se pune mai mult în evidență caracterul de solidaritate existent la poporul evreesc. În această legendă se vede vio-

larea sentimentului iubirei fraterne prin ura și gândurile negre pe care frații lui Iosif le nutreau contra acestuia, terminându-se cu vinderca lui la nisce negustori. Nici o pedepsă pentru acest fapt, nici o părere de rău; din contra, vedem că pe urma acestei manopere neoneste, frații lui Iosif au o frumoasă incurajare prin ajutorul lor cu pâine și grâu în timp de fomete. Casul e identic cu acela dintre *Iacob și Esau* în care ni se arată că cel din'tăin prin înșelăciune *reușește foarte bine* să capete dreptul de primogenitură de la tatăl său orb. Și să notăm că *Iacob* se consideră ca întemeetorul neamului evreesc.

Restul istoriei lui Iosif e de o minimă însemnatate și nu presintă nici un interes din nici un punct de vedere.

În *Iov* constrasul e și mai isbitor. D-deu cel care scie totul fără nici o greșală, a fost neputincios a se convinge prin el însuși de credința și bunătatea celui mai virtuos dintre supușii săi. A trebuit, pentru acesta, să-l facă să sufere chinurile cele mai neauzite, pe când altă dată spunem copilului că D-deu iartă greșalele și că nu pedepsește nici chiar atunci când suntem păcătoși dacă ne rugăm de dînsul. Și — de notat că — această operă de încercare, D-deu a făcut-o în colaborare cu dracul!!

Prin această perlă a misticismului ovreesc nu am moralizat, ci am lucrat cu totul în senz negativ; am dat de gândit copiilor asupra ac-lei ciudate ființe ce se cheamă D-deu, producându-le o confuzie în mintea lor, reușind a nega acestei ființe două din cele mai principale calități: mila și a tot puternicia de a scie, altă dată recomandate bine înțeles ca ceva integrant din ființa lui. Incontestabil că ne inchipuim incurcătura în care se află și bietul dascăl când propune această lecțiune.

Trecem la Moise, cel mai ilustru personaj din istoria nămului israelit ca conducător și legislator. Aureola lui de glorie devine mai intensă tocmai prin faptul pe care sunte nevoiți a-l povesti copiilor, adică crima ce a săvârșit o el asupra unui egipten care bătea pe un core-

ligionar al seu; iar mai târziu el lucrează din reșpuleri la cultivarea urei în sufletul fie cărui evreu contra ospitalierului popor egipteu.

Moise devine totuși inspiratul divinității și conducătorul poporului lui, respălând cu ocazia faimōsei «eșirî» găzduitorilor lui cu cele «10 plăgi».

Nu știu ce învelătură morală s'ar putea scōte din această expunere a unei crime și a lipsei de recunoștință.

Eu unul îmi permit a reproduce câte-va observațiuni care ne vor lămurî f. bine și ne vor pune pe cale să judecăm just valoarea moralei lui Moise.

«Sentimentul moral nu e ceva înăscut, nu e un instinct ci e produsul unei evoluți a rasei, a unei educații asupra individului. Studiat istoricesce găsim sentimentul moral sub formă inferiōră la popōrele primitive, sălbatece sau inculte. La aceste popōre sentimentul moral se extinde cel mult asupra familiei sau asupra tribului în gradul cel mai înalt. Ceea ce ese din gradul de extensiune a intereselor tribului, ese afară din sfera de noțiune a sentimentului moral. Actele, ori cât de nedrepte, săvirșite în contra unei ființe omenesci ce nu face parte din familie sau din trib nu-s considerate ca acte nedrepte, ori-ce exploatare, ori-ce asuprire fie la vietă fie la drepturile morale a unu om care e afară de cercurile tribului, e aprobată, nu deșteptă revolta morală»¹⁾.

În acest senz a lucrat Moise: pe căad «sentimentul moral, desvoltat în înțelesul strict etic al cuvîntului, cuprinde o rasă cât mai extinsă a ființelor omenesci totalitatea lor»

Potrivit acestei definițiuni, putem noi alătura morală imprimată de Moise poporului evreu, cu morală disă luată în senzul obiectiv al cuvîntului? Cea dintâin e o morală individualistă, strîmă și egoistă, potrivită numai Evreilor în situația de atunci: cea de a doua e în-

1). Curs de Pedagogie de I. Gavănescul.

temeiată pe baze largi, umanitare, așa după cum numai creștinismul a putut-o concepe!

Și dacă morala din taină (inferioară) se cuprinde în istoria Evreilor, poate acesta se formeze un mijloc pentru dezvoltarea celei de a doua? Evident că nu.

Tratarea celor doi regi *David* și *Solomon* lasă de asemenea în sufletul nostru o curioasă impresie. Studiul complet al vieții lor ni-i arată mai mult ca nicidecum oameni imorali de cât ca exemple strălucitoare de virtute s'aun eroism. E destul să ne reamintim numai unele momente din timpul domniei lor pentru a ne întreba nedumeriți, cum prin fapte de asemenea natură oamenii aceștia au putut trece drept gloria națiunii evree? E cunoscută crima pe care David o săvârșese asupra lui Urie pentru a posedea nevasta acestuia; Amon, fiul lui D., intră în relații incestuoase cu sora sa Thamar și adevărata cauză a acelei nenorocite reșcote a lui Abesalon, e că acesta protesta în tot deauna cu energie contra tuturor greșalelor și crimelor tatălui său, fără însă a fi nici odată ascultat. O singură familie istorică se mai poate asemăna cu a lui David, aceea a papei Alexandru VI—Borgia.

Greșalele lui Solomon—multe și ele la număr, sunt resumate cu multă bună voință iertătoare în cele mai multe cărți de citire prin câte o frază ca următoarea: „... la bătrânețe Solomon abătându-se de la voia lui D-deu, puterea și fericirea poporului său începu să scadă”.

Ceea ce să scrie în cartea de citire despre acești regi, *trebuie* să fie denaturarea adevărului, silii fiind să spunem nicidecum fapte de puțină însemnătate și de nu mai puțin interes pentru copii ca bună oră: «D aduce cu mare pompă tablele legii la Ierusalim, că se bate cu E-buzeii, că face psalmii, cunoscințe care aduc tot atât progres culturii morale a copiilor, ca și cum le-am spune de o oră care altă luptă a mai nu știu cărui popor vechii din orient, sau că «Ierusalimul liberat» — scriere incontestabil superioară psalmilor —, a fost scrisă de cără Torquatto Tasso.

E drept că «Judecata lui Solomon» asupra căreia se insistă mai mult în cursul primar, e o ingenioasă procedură pentru aflarea adevărului, nu e însă capabilă a ne procura un fond mai adânc din care să putem scote o învățatură morală de pus cu folos înaintea copiilor.

Iuda Macabeul, un membru al unei familii conducătoare un timp ore care a poporului evreesc, a reușit să-și capete numele de erou prin înfringerea unui popor dușman Evreilor. Nimic, dar absolut nimic alt ceva, la activul vieții lui: și pentru acesta îl învățăm cu copiii. Dar mă întreb: e nevoie a alerga la istoria unui popor atât de vechiu, spre a scote la lumină eroi și a-i pune înaintea, elevilor noștri ca exemple demne de imitat? Oare istoria noastră a Românilor nu înscrie în nici o pagină a ei personaje eroice, inimi nobile, care s'au sacrificat cu un entuziasm desinteresat pentru țară, limbă și nem? Majoritatea domnilor noștri, cred că au făcut cel puțin tot atât ca Iuda Macabeul.

În tratarea unei bucați ca «Daniil», neaparat că vom insista asupra energiei și curajului cu care acesta a preferat să fie expus la cea mai grozavă moarte de cât să-și părăsească legea stremoșască: vom admira tăria firei lui prin care a eșit biruitor. Nu numai că faptul e petrecut într'un mod prea supranatural, dar e ceva în această bucată—nici eu nu mă pricep cum să spun—, care slăbesc cu desăvârșire solida basă a unei morale sau a unei îmboldiri spre un caracter ferm.

Povestind pe «Daniil» am incredințat pe copil că omului virtuos, cetățenului iubitor de țară sau credinciosului convins nu i se cere sacrificiul direct ci numai expunerea la acest sacrificiu și că în cele din urmă o minune Dumnezească trebuie se intervină tot d'auna spre sigura lui salvare. Dar dacă într'un asemenea moment critic (expunerea la moarte), toate probabilitățile unei salvări sunt risipite, fi-vom noi siguri că nu va șovăi, dând înapoi și renegând fără scrupul ideea pentru care se părea a fi

dispus să se sacrifice? Și trebuie să mai notăm un lucru: copiilor nu li se vor întâmpla nici odată să cadă prizonieri, cerându-li-se sub amenințarea cu moarte să-și trădeze, țara să-și renege credința ori să-și pue în joc viața pentru susținerea unei idei drepte . . . (Galileu, I-Huss); noi cultivăm la copii sentimentele și caracterul în vederea viitorului în care ei vor fi oameni maturi. Ori, atunci minunile posibile în imaginația fantastică a copiilor și credințe de inteligența lor puțin dezvoltată, străină cu totul de conexiunile și raporturile intime ale vieții (că unei cauze oare care fatal trebuie să-i urmeze un anumit efect), vor fi privite cu neîncredere sau chiar respinse de spiritul mai scrutător al omului matur. N'am gândul de a spune acesta ca afirmațiune categorică: admit credința și idealizarea faptelor ca ceva inherent ființei omenești și ca un balsam liniștitor al sufletului; vreau să dic însă că cultivarea conștiinței morale și formarea de caractere prin asemenea mijloace, e lipsită tocmai de ce e mai principal, de baza solidă care e: convingerea proprie de a se expune desinteresat la ori ce primejdie și în ori-ce împrejurare pentru ideile înalte de patriotism și virtute. Și eu cred că o bucată ca „Constantin Brîncoveanu“ ar putea înlocui cu succes pe Profetul Daniil, dintr'un punct de vedere mult mai superior.

În profeți (Ilie, Isaiia, Irimia) nu găsim nici cel puțin rudimentara morală pe care o extragem din Daniil...

* * *

Pe baza acestor argumente cred că sunt îndreptățit a cere depărtarea din programul școlilor primare a bucăților scoase din istoria legendară a poporului evreu: iar în locul lor, ași crede de cuviință a se da mai mare extensiune bucăților din testamentul nou privitoare la viața și activitatea lui Isus Christos, întemeietorul religiei noastre, religie a cărei morală se deosebește fundamental de a-

cea a religiei evreiesci, prin superioritatea ei și prin puterea de convingere.

Pentru ce am lua pe Moise și nu pe Is Cristos ?.

Pentru ce ne-am căsni a moralisa prin legiunile lui Moise, și nu prin acele ale lui Crist, mai ușor de interpretat, mai idealiste și mai potrivite cu spiritul societății actuale. Din «parabole» într'un mod atragător pentru copii și ușor pentru cel ce le propune se pot scote cele mai temeinice și mai frumoase precepte morale¹⁾. Ele se adresază mai mult rațiunei, caută a cultiva și sufletul prin scoterea la ivelă a sentimentelor și acesta valorază cu atât mai mult cu cât să scie că numai atunci ideia devine o forță când e susținută de sentiment și că puterea de expansiune a sentimentului împinge pe om în calea unei idei. Noi voim o adevărată moralisare; voim o determinare prin noi inși-ne a voinței în senzul bine-lui și a utilului iar nici de cum paralisarea acesteia și intronarea poruncei indiscutabile în locul ei, rezultat cătră care ne târâsce aprôpe inconștient legendele testam vechiū.

În ultimul congres al corpului didactic primar discutându-se chestiunea învățământului profesional și a școlilor de meserii, s'a dis că multe din cunoștințele ce se predaū actualmente în cursul primar nu conrespund în mare parte. cu scopul și firea celor ce frecventază acest curs. Cele ce s'aū dis mai sus sunt în atingere directă cu ideile congresului și cred că e timpul de a se da o soluție consciincioasă acestei chestiuni

C. I. Possa.

1). Magistral sunt tratate acestea în Expl. Evangheliilor de Prot-presbiterul Simion Popescu mai ales ca explicațiune la școlile primare.

-Dăm mai jos lista persoanelor cari ză bine voit să dea obiecte pentru tombola de la balul Cantinelor școlare din acest an. Comitetul societății «PROPĂȘIREA» aduce cele mai vii și mai căldurose mulțumiri acestor persoane caritabile, cari ne întind o puternică mână de ajutor în munca noastră pentru ajutorarea copiilor sermanii.

L I S T A

D-na și Dl. Dr. Apostolide	Dl. Coroi, cofetar.
« Elena C. Anndries	« Haras, comerciant
« Eufrosina Cervenca	« L. Veinrauch, comerçi.
« Aspasia Botez	« S. Lieberman. «
D-na și Dl. Lascar Vorel	« Frei «
« Klaus,	« Adlersberg «
D-ra Fotiniă Dimitriu.	« Rahmil «
Dl. H. Colomeer	« S. Daniel .
« N. Ionescu comerciant	« I. Daniel
« Stambler	« Abeles librar
« Apoteker	« Grinberg, tapiter
D-ra Marita Eladescu	« Șteinberg, fotograf
« F. Loebel	« S. Goldner, librar
D-na Weinrauch	« Avram L. Iuster
Dl. Jelesnicoff	D-na C. Calmuschi
« Iorgu Esana	« S. Sandeschi
D-na A. Rujinschi	« Mariana Camner
Dl. A. Anastasiu	« Popovici
D-na Olga Filip	« B. Enghelberg
D-ra M. Cugler	« I. Agatștein
D-na și D-rele Lascarache	« N. Pavlu
D-ra Genoveva Fotino —	« Veinberg
« P. Stefanu	« Costinescu
D-na N. Cuza	D-ra Elena Manoliu
Școala profesională	« Penelopa Ștefănescu
D-ra Rosina Cracalescu	D-na Maria Al. Ionescu
« Leonia Șavescu	Dl. și D-na I. Mardărescu
Dl. Ilie Șavescu	D-ra Teodora Ștefaneli

D-na Z. C. Isăcescu	Dl. D. Țipă	Buhuș
« Jeanna Matasariu	« D. Novac	«
« Gh. Ionescu	« C. Murariu	«
Dl. Adolf Leventer	« Dimitriu farmaci.	«
« Zeidal Cahan	Fabrica Buhuș	
« A. Liber	D-na Ortansa Hoeset, Bicz	
« I. Fermeman	Librăria Iesanu, Peatra	
« I. Rosenberg	Dl. V. Polli	
« Haim Marcusohn	« A. Celanti	
« Marcu Leventer	« C. Gallu	
« M. Reiss	« Gh. Gherasim	
« I. Leventer	« M. Focșa	
« H. Balthaver	« Ghelasie Al.	
« M. Leib	« Fermășanu I.	
« Șulăm Davidus	« Mihailescu Al.	
« Șteul V. Chmi	« I. Comoniță	
« M. Weisser	D-ra Eva Matasariu	
« Pineu Grimberg	D-na V. Zaharia	
« M. Sigler	D-ra Aurelia Cancicov	
« M. Esrig	« Olga Stratilescu	
« Hantu Rosner	Dl. Locotenent Cămărășescu	
« Avram Stein	« Locot. Ionescu	
« Smil Iuster	« « Borcea	
« B. Feller	D-rele Olga și Rosina Părvu	
« Berla Iosubsohn	Atelierul de cartonaj de la	
« Lipa Iuster	Școala No. 2 de băieți	
« M. Faluț	Dl. D. Manoliu	
D-ra Capsa	D-na Ema Calmuschi	
Dl. Niculescu Dacu	« Al. Rădulescu	
« Alexandru Gheorghiu	« Elisa Pavlu	
« C. Lipovanu	D-rele Alex. și Mimi Costescu	
D-na Elvira Locot Leca	Dl. Dr. Flor	
Dl. Vasile Covrig	D-na P. Malian	
« I. N, Eladescu	D-ra P. Crivet	
« A. N. Eladescu	D-na Eleonora Albu	
« I. Galățeanu, Buhuș	« Elena Alexandrescu	

D-nele Institutore și elevele Dl. Căpitan Neamțu	
școlii No 3 «Elena-Domna» D-na Lupu	
Dl. Leibu V. Iosub	« Elena V. Șorec
« Buium A. Hibil	« Gh. Ionescu (Mestecăn)
« Șuler I. Emil	« Ana Ștefănescu
« Žalmanoviči H. B.	« E. Petrescu
« Popoviči G.	« Cl. Lazu
« Șuler G.	« N. Dimitriu
« Mafarean	« C. Belian
« Aron	D-ra Lucreția Tistu
« Lazariu	« Marcela Radoviči
« Rosbeli	« Otilia Sirigeanu
« Adlersberg	« Elena Ungurescu
« Lazariu	« Maria Goldemberg
« Aron	« Surorile Smegner
« Popoviči	« Maria Ionescu
« Daniel	« Constanța Crețulescu
« Catz	« Margareta Caludi
« Hinte	« Maria Botez
« Trif	« Maria Ciuca
« Ionescu Nec.	« Otilia Șorec
« Ionescu Mihai	« Alisa Istrati
« Albanezu	» N. Galușcă
D-na Stroescu, învețătore	« Clemența Stupcanu
« Elena Vicol	» Elena Vitacof
« C. Ionescu	

Proverbur, locuțiuni proverbiale și fel de fel de idiotisme

Cu explicațiuni necesare.

(Urmare)

CLXIII. **Otioplit.**

420. *It cam necioplit*, adică mojie, cam puțin delicat, cam puțin politicos, puțin educat.

CLXIV. Cïora-bora.

421. *Ce mai atîta cïora-bora.*

Pentr'un topor!

Tata a prăpădit o bardă.

Și n'a mai fost atîta sfadă! Vorba Țiganului.

Se dice cînd veți pe cine-va, sfădindu-se de la ceva.

CLXV. Cïorbă.

422. *Cu vorba, nu se face cïorba*, ad. numai eu vorba. fără să muncesci, nu câștigi nimica: numai din gură și fără să pui mâna, nu te precopsești.

CLXVI. Cïoră.

423. *Cïoră*, ad. Țigan se dice celor negricioși, în glumă.

424. *Cît cïora n par*, ad. stă f. puțin.

425. *Nu da cïora (vrabia) din mîni, pe cea din par*, ad. nu te potrivești la vorbe gôle și mai bine ține-te de ceea-ce ai înaintea ochilor și de față

426. *Nu cîte cïore sboră se mîncă*, ad. să nu te potrivești la tot ce-ți spuie alții, să-ți alegi ômenii.

427. *Fentr'o pară,*

Mă fuci cïoră? Ad. pentru'un lucru de nimica, să mă ocărești? Vorba Țiganului.

CLXVII. Ciubotă.

428. *Fie-care scie unde-l strînge ciubota*, ad. fie-care scie de cîte mai are nevoie.

429. *Șopta.*

Cât ciubota.

De s'aude și la cumetra, ad. prea tare șoșoiți!

430. *Apă nu-î bună nu-î în ciubote*, ți se răspunde rîdînd, cînd întrebî pe cine-va, de poftescă apă sau pôte ceva vin.

431. *Eă și cu ciubotele.* ad. nu mai vine nimene altul cu mine.

432. *Sei cât și ciubota mea,* ad. nu sei nimic.

CLXVIII. Ciuciula.

433. *Nu'i gerul Ciuciulei, nu te teme,* se spune cui-va care se teme de frig și nu vra să plece.

George A. Cosmovici.

Tg. -Nemțu.

(Va urma)

Din activitatea învețătorilor Jud. Nemț

Cu multă plăcere înregistrăm faptul că aproape zilnic primim la redacția acestei reviste conferințe ținute de învețători la cercurile culturale din județ. Acești nu pôte să aduca de cât laude bine meritate activului corp dăscălesc, care își indeplinesce cu atâta rivnă și dragoste chemarea sa la instruirea și educarea sătenilor.

Am publica bucuroși conferințele primite, dar ele sunt așa de multe și unele așa de mari ca spațiul restrins al revistei, năstre nu le pôte cuprinde. Ahea dacă putem face loc la câte una mai mică și de un interes mai general.

De aceia ne am hotărit ca cu incepere de la numerul viitor să publicăm resumate a le acestor conferințe, pentru a servi ca îndrumări învețătorilor cari ar voi să trateze aceste subiecte in conferințele lor.

COMITETUL.